

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemam, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četr leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četr leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petvrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. štev. 220.

Opravnistvo, na katero naj se blagovolijo posiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. štev. 229

Naše šolske razmere.

V zadnjem broji našega lista je govoril eden naših rodoljubov resno besedo g. slovenskim učiteljem. Da denes zopet na isto vprašanje prihajamo, k temu nam daje povod nek članek o slovenskem šolstvu v „Slovenskem pedagogu“, kateri se pripisuje enemu naših najintelligentnejših narodnih učiteljev, g. Lapajne-u, in kateri toži o nemarnosti, ki vlada med Slovenci za šolo. Ta članek so blistno pobrali ljubljanski „Tagblatt“ dunajska „N. Fr. Pr.“ in drugi patronje, kateri se veseli vsakega nedostatka v našem narodnem življenju, in ki iz vsake nezadovoljne besede, ki iz našega taborja pride, neumorno pričakujejo, kdaj se bodo Slovenci med soboj požrli, tako da nemški moloh, ki na nas preži niti ne bode trebal žrela napenjati. Ljubljanski dopisnik „Vaterlandov“ odgovarja na oni spis z načeli, katerih slovenski narodnjaki ne bi smeli odobravati. Zato izpregonimo o učiteljskem vprašanju mirno besedo in jo ravno tako mirnemu stvarnemu preudarku priporočamo.

Nove šolske postave imajo gotovo mnogo napak. One nalagajo ljudski šoli v nekaterem obziru reči, katerih zmagati ne more; one računijo s faktorji, katerih večjidel po deželi nij; one, deca doktrinarnih očetov, ostajejo v marsičem na papirji, v drugem pa izvedovane pokazujejo prikazni, ki so satira na dobro šolstvo, na pr. prekomplikirana mašinerija nadzorstva, katera pa ne brani, da more šolski krajni nadzornik biti krčmar, ki svoje račune z rimskimi ciframi čačka na tram, ali jih celo še reže na rovaš.

Pravi se otroku nož v roke dajati, ako se povsod jerobovani občini, ki je vsa včasi še šolske klopi potrebna, da tolika oblast, med tem ko se župnik, posebno v hribskih krajih mnogokrat edina izobražena osoba, načelno iz šole odvrača. Te in take napake, se bodo morale iz šolske postave reformovati, kakor tudi še ona določila, o katerih se je dozdaj dokazalo, da so bila od nemških gospo-

dov ustavovercev samo zarad germanizovanja utihtaplена. Vendar je s temi novimi šolskimi postavami prikazen na videlo prišla, kateri nasproti ne smemo oči zatisniti. Učitelji sami so na vseh shodih te nove postave v njih osnovnih podlogah z veseljem sprejeli. To smo opazovali po učiteljskih shodih, po javnih glasilih in po privatnih razgovorih. Zakaj? od kod to? Zato ker učitelji sodijo in vidijo, da jim je nova postava dala večjo svobodo. Svoboda in blagostan pa drug drugega porodita, za to upajo tudi učitelji, da se bode zdaj njih zares nevredni materialni stan zboljšal. S tem pa, da ves učiteljski stan osnovne podlage te postave sprejema, narastel je faktor, skaterim gre da računimo posebno mi Slovenci, ki ne smemo nobenega stanu izgubljati, temuč vse zediniti v delovanji za narodov napredek in njegovo bodočnost.

Ne velja tedaj in strašno nevarno bi bilo za našo narodno reč, ako bi mi zahtevali naj se povrno vse stare razmere, in naj se vse nove zavrejo. S tem mi naravnost izpozivljamo vse učitelje, katere so vsled svoje večje samostalnosti že zdaj po nekaterih krajih važen faktor postali; s tem izrivamo ta važen faktor iz narodnega v protivni tabor, kateri vse na to dela pri nas dobiti nemškutarske učitelje kot protitežo proti narodnemu duhovenstvu na deželi. Že smo ob zadnjih volitvah, posebno na Štajersko-Slovenskem, pa tudi na Kranjskem z neveseljem opazovati priliko imeli, kako so doslej narodni učitelji v protinarodnem smislu glasovali in delali, ker so menili, da smo narodnjaki načelniki novih šolskih postav in učiteljskih interesov. Mi nijsmo tako bogati narodnih moči, da bi mogli brez velike škode le nekoliko narodnih učiteljev, nikar pa cel stan odbacniti s trdokornostjo. Narobe, pridobivati moramo v vseh razmerah in stanovih. Za to pa velja, da tudi učiteljem iskreno nasproti pridemo kot prijatelji.

Žalibog, da je istina, da je na svetu več samoljubja kot čistega rodoljubja. Zato ne mo-

remo tudi učiteljev gotovi biti, če bi jim bili protivni, tem menj ker imajo po večjem tudi prema izobraženja srca in umu, da bi znali ločiti idejo in korist. Kar se učiteljev samih tiče, je pač resnica, da jih narod, od katerega žive, prisiliti more da ne bodo rovali proti njegovim koristim. To posebno v onih krajih naše domovine, kjer je slovenski značaj še čist in zavarovan. Ali rodoljubi v takih krajih naj ne pozabijo onih sosedov, ki imajo hudo neposredno borbo z nemškim in nemškutarskim življem. Tako so nam nemškutarski učitelji nevarnejši v Štajerski in Koroški, nego v Kranjski, od obeh teh dežel več ali menj zavarovani in torej krepkeje slovensko-značajni. A tudi če bi učitelje premagali, stalo bi notranjega boja, kateri nas v narodnem napredku zavira. Mi pa nemamo, ako se hočemo za rešitev svoje slovanske bodočnosti sami narodno ukrepiti, nič zamuditi, in — še enkrat ponavljamo — nobenega uda naše stranke odbijati.

Nevarno se nam zdi torej če omenjeni dopisnik v „Vat.“ zahteva, da se vrnemo nazaj v stanje, ki je prej bilo. To narodna slovenska stranka ne zahteva in ne sme zahtevati. To tudi Čehi ne tirjajo.

Ravno tako nevarno in nenarodno je, ako isti dopisnik ne graja duhovnikov, ki jim vsled novih postav nij mar za šolo, temuč pravijo: „zdaj se pa vi poskusite.“ Tako šobo napeti in se na stran pomekniti bi bilo gotovo moživo, ako bi stvari drugače stale. Ali pri nas moramo misliti, da je šola narodno izobraževališče, gnezdo bolje narodove bodočnosti, ne pa kraj, ki se lehko pusti, naj se izkaže jalovost novih postav. Mi Slovenci nemamo časa tako šobo napenjati in čakati. Zato mi hvalimo one vrle narodne duhovnike, ki se od novih postav niso dali ostrašiti od narodne šole, temuč — če smemo tako reči: so, skozi vrata ven vrženi, skozi okno nazaj vrnili se, in v slogi in prijateljstvu z učiteljem branijo ugnezdenje germanizacije, ter širijo narodno omiko, če tudi v boji proti kacim e. kr. nadzornikom. Kakor mi novi-

Listek.

Obritov Joža, prida-človek.

Piše se o cesarjih, o kraljih in drugih tacih, ki so dajali in dajo sebi na slavo kali in dobiček prelivati človeško kri, ki hujskajo cele narode klati in mesariti se med seboj, ki so prava, menim „hudičeva šiba“ neumno trpečemu človeštvu; zakaj bi torej ne veljalo sporačiti o moži, ki v odličnem pomenu besede izpolnjuje poklic svojega življenja, ki dela in dela in trikrat le dela v potu svojega širocega obraza — sebi na težko trpljenje in le drugim za dober grižljaj, ki je, kratko rečeno, pravi prida-človek, Joža Obritov.

Tistega leta, ko je muham zijalo se od vročine in žeje, je Joža na pasji dan po trdem trudu pripravil se na ta svet — najprej z rokami, po čemer je mati mu prorokovala, da bode moral grozno veliko trpeti na zemlji. Ker je njegova rojstna hiša samotno stala pod planinami med gorjanci, in žive duše nij za botra bilo pri rokah, pa oče kar sam pobere mlado cimo, vtaknejo v ovčji meh, stisne pod pazuh, ter dve uri daleč nese in trese k božjemu krstu. Ko mu potom začne ve-

kati, méni, da je malo revče ne mara zbolelo. Boječ se, da bi dete nekrščeno ne umrlo in potlej pred peklom, ali kje? trpelo zavoljo Adamovega izvirnega greha, s katerim je omadeževan tudi njegov deček, ker ni brez popka! — odviše mén, moli en očenaš za dober namen in ob enem otroku golo glavico trikrat zapored pomoči v Bistrico, misleč si v svoji bogaboječnosti: bolje, ko nič! Vendar očetov strah je celo nepotreben. Nežna golazen učaka pošteno krščenega imena in krščanke duše, pa tudi še druga.

Joževa mladost je precej mračna, kakor navadno vsacega imenitnega moža. Dokler še ne izhodi, pestujeta ga stariša sama. „Bogek, na fanta!“ pravi večkrat oče samosrajčnega Jožka povzdigovaje kvišku proti nebesom. Ali brž ga naglo pahne v kak kot, če na primer skobec jemlje kacega kriččega piščanca, ali se sicer mudi kaki drugi domači živali v stiski hitet na pomoč. Vsled marsikterega tacega pretrdega vsaja mladi Jožek dobi vegast kobaljček in gugajočo hojo, kar se pa nič napačno ne zdi očetu, menečemu: „Vsaj soldat ne bo!“

V tistem času, ko Obritov Jožek strga prve hlače, proda njegov oče samotaren stan med gorjanci ter se preseli med ljudi poljance. To ti

deček debelo gleda in široko zija videč, da svet je tako velik, da je toliko ljudi in vsak malo družen! Ali kmalu se prepriča, da nij dobro biti tam, kjer so ljudje; da kozlovska in koštrunska družčina, med kakoršno je gibal in zibal se dosle, je vse mileja mimo človeške, v katero je zašel po zdaj. Mali vaški sosedci namreč začnó v kratkem dražiti ga in oponašati mu njegovo hojo, češ: „Gorjanska zibel, zibel!“ Jožek en čas mirno posluša to zabavljanje, potlej jame z zobmi škrpati, in ko mu je le zadost, zelen od same jeze, popade zdaj tega, zdaj tega poljanskega paglaveca, valja jih po tleh, ruje jim lase v čopih in puli srajeo izza hlač. Na zadnje ga prevzame taka mržnja na vse te spakovce, da nobenega niti ne pogleda več, ampak kar sam raje lazi po hostah, žvižgajo ptičem in iskaje veveričnih gnjezd, kakor poprej na gorjancih. Ali kmalu mu mine to lepo, brezskrbno, to prosto življenje!

Necega dné namreč oče prižene kravo iz somnja, pa pravijo: „Na, dečko, boš pa pasel!“

Jožek enekrati dosti rad potegne Plavko past, toda kmalu se naveliča vedno stati tik nje in držati jo za vrv. Saj se sama lehko pase! misli si in izpustivši jo spleza na drevo gugat se in zobat češnje — krava pa v sosedov zelnik!

narji in politiki ne smemo v jezi, da je federalistično ministerstvo padlo in se Auerspergovanje začelo, pero proč vreči in v srditi tih jezi čakati, da se gnjiloba zdanjega ministerstva sama pokaže, še menj smejo narodni duhovniki protiviti se šoli, če jim prav menj vpliva odločuje nego prej. Saj za narodno reč zatajiti se menda rodoljubnemu sreu nij težko.

Govor dr. Makanca

v adresni debati hrvatskega sabora.

Visoki zbor! Že naprej moram omeniti, da se ne slagam z adreso, katero ste pôtem kompromisa ustvarili in jaz začenem svoj govor z bese-dami Nemea Seume-a: „Ako tudi nijem toliko drzovit, da svoje mnenje drugim vrvam, vendar sem pa toliko srčen, da tudi proti milijonom protivnikov svoje notranje prepričanje brez strahu zastopam.“

Prvo načelo, pravi g. poročevalec (Živković), obstoji v tem, da se imajo izbrati poslanci za ogerski zbor, da s tem naproti pridemo nameram Nj. veličanstva glede notranjih reform. Glede tega moram izreči, da se s trojedno kraljevino postopa kakor z brezpravno stvarjo. Ko je kraljevina Ogerska sklepala avstro-ogersko poravnava, zahtevala je pred vsem svojo celokupnost, a kako garancijo ste vi (proti magjaronom na desnici) postavili za celokupnost, avtonomijo in državno samostalnost naše domovine, ko ste sklepali l. 1868 ogersko-hrvatsko poravnava? Zadnja štiri leta delajo vam o tem jasno ali tužno sliko (živio!).

Pravite, da nam je treba mirnega razvoja naših sil. Istina; pa vprašam vas (proti desnici), zakaj ste ga zavirali štiri leta? Poglavitno za to, ker ste morali, ker vam Magjari nijsa hoteli dopustiti, da se v naši domovini razvijajo in učvrste načela svobode in vstavnosti.

Morali ste zatirati narodno čustvo, ki se bori proti plemenski supremaciji, ki hoče raztrgati železno verigo, s katero ste našo domovino vnovič privezali na Ogersko, kateri je naš narod l. 1848 dolg od vekov poplačal in s tem svojo neodvisnost z rekami svoje dragocene krvi kupil? (živio!).

Vprašam vas, je li zaslужil naš narod, da njegovi zastopniki v zakotnih prostorih ogerskih ministrov svoje pravo kakor milost iskati morajo? — To je grdilno postopanje!

Vprašam, ali je za to naš narod prelil toliko plemenite krvi boreč se stoletja za evropsko civilizacijo proti turški divnosti? Ali je za to kravel na tolikih bojiščih za presvitlo dinastijo in za monarhijo?

Vaše prvo načelo adrese znači, da kraljevina Ogerska o našem notranjem vredjenji in o našem

državnem položaji in o celokupnosti odločuje. „Regnum regno non praescribit leges“ — zaklical je eden naših slavnih predotcev, pa s tem nij izrekel morebiti prazne fraze, a vi potomci tega slavnega moža sprejemljete protivno načelo in dopušcate, da nas kraljevina ogerska, ali prav za prav eden njenih ministrov siliti more, da v naši sabornici priznamo, kar je dostojanstvu in interesom naše domovine protivno.

Po tem načelu niste Dalmacije ni krajine pozvali na sodelovanje pri odločevanju osoode naše domovine. Gospodje! Vi kontumacirate brate krajišnike, ker o onem, ki se tiče nas in krajine, odločujete sami. Isto velja glede Dalmacije. Dosti so kontumacirali naši narodni protivniki, ali silo tujčeve smo ležje pretrpeli nego bodo krajišniki pretrpeli vaše kontumaciranje, pa tudi je res težje prenesti krivico, ki jo brat bratu storii in, ali ste vi pooblaščeni kontumacirati krajišnike? — Pravim da niste! Tudi tega ne dopuščam, da ste pooblaščeni v imenu naroda iskati od ogerskega zabora kot milost, kar nam naš kralj po pravu dati more in mora, ker kralji nemajo samo pravice nego tudi dolžnost dati narodu kar je narodovo. Ker je naš narod svojo dolžnost proti kralju zmirom v polni meri izpolnoval, opravičen je v državljanški zmernosti reči svojemu kralju: „Kralj, daj tudi Ti narodu, kar je narodovo, tem bolj ker to leži v Tvojem interesu in ker se naša terjatev oslanja na načela večne pravice, resnice, mira in svobode!“

Mi Hrvatje smo Slovani in kakor taki nečemo nikomu njegovih pravic jemati. Ne zahtevamo, naj se Ogerski vzame, kar je pripada; a zahtevati smemo, da nam Ogerska, ako je pravična in svobodoumna, tudi enako pravico prizna in nas podpira v dosegovanji pravice, kakor smo mi kraljevino Ogersko proti germanističnemu centralizmu podpirali.

Ogerska in njeni državniki pa činijo nasprotno. Magjarsko v Ogerski gospoduječe pleme nas je vedno tlačilo in kakor si je Ogerska nekdaj s svojo vztrajno borbo za svojo neodvisnost dobila v Evropi slavo, da stoji na čelu borbe za svobodo tlačenih narodov proti samosilju, tako išče denes ona svojo slavo v tem, da stoji na čelu nasilja plemanske hegemonije in da na čelu pritska proti svobodi in ustavnosti in proti samodoločbi narodov. Ogerski zbor nema pravice odločevati o našem državnem položaju in o našem notranjem vredjenju, to pravo pripada samo celokupnemu saboru celokupne domovine v sporazumljenju z Nj. kralj. veličanstvom. Jaz ne priznavam nobene kraljevini tega sveta, najmanj Ogerski, pravice, da sporazumljenje med našim narodom in med korno moti in od svojega privoljenja odvisno dela. (živio!).

Prirujove sosed, strese in sklati Jožka na zemljo, potegne mu ušesa, prerahlja rebresa in ga pahne kravi med roge. Drugikrat dečak Plavko priveže k deblu, potem gre maline brat in medu pit čmriljem. Prihrusi pa oče, vlove fantiča in nabrea v široki kabeljček, da priskakuje kar od tal. Jezen da nobeden človek mu ne da miru, priseže sovraštvo vsem ljudem. Ne mara za nikogar več, niti za starše ne! Potepa se po eele dni in prihajoč domu, ko ga zmirjajo mati in oče okleške gulijo za njim, napenja šobo in reži se jima prav široko. In tujim, če ga svaré ali ne, vakemu srečevaleu kaže osle in dolgi jezik.

Ni čuda, da po tem takem oče in slehern, kdor ima kaj opraviti z Jožkom, obsojuje njega rekaje: „Ta fant je vès hudičev!“ Toda kmalu se pokaže, da ljudje ne vedó nič!

Ko je Obritov Joža blzo trideset let star, mu bridka smrt zapored pokosi oba roditelja, vsled česar on po božji previdnosti postane sam gospodar vse zapuščine: dosti dobrega gruntea s čedno hišo in kolikor je še goveje svinjske, kurje in druge živali pod njegovo streho. Ta nenadni pripetljaj skoraj hipom in po polnem spreobrnje Joža, da na enkrat odvrže staro zanikarnost in vse hudomušnosti, ter postane najbolji pridačlovek

Mislite li, da vam bodo Magjari v resnicipripuščali izvrševanje veče svobode, kakor da vam bodo na papirju dali? Poglejte samo na stanje ogerskih narodnosti, posebno na bratovsko ljubezen Magjarov do slovanskega življa, do naših bratov Srbov in Slovakov. Spomnite se dalje na postopke Magjarov proti sosedni nam knježevini Srbiji, katero bi Magjari radi oslabili in upopastili, pa zakaj? — Ker je ona slovanska država, ker se jej neče voditi magjarsko nego slovansko politiko in ker so se magjarski kakor nemški državniki zakleli Slovanstvu, katerega del smo mi, s sovroštvom in progostvom. Nečem revolucije, zahtevam pa samo, da se našemu narodu samostalnost in neodvisnost in ustavna svoboda!

Priznavam potrebo o revizije nagodbe od l. 1868, ali take, da se nagodba od l. 1868 od početka do kraja premeni. Vse točke one nagodbe so pogubne in imajo svoj vir v dualističnej sestavi monarhije, kateremu je edina svrha, da se po dogovoru dveh „plemenitih“ grofov (Beusta in Andrássy-a) državna oblast kot hegemonija razdeli med magjarsko in nemško pleme. Bistvo tega dualizma obstoji v hegemoniji onih dveh plemen na eni in v potlačenju ostalih, po večini slovanskih plemen na drugi strani in izraz tega nahajamo glede Cislajtanije v decemberski ustavi in glede nas v nagodbi od l. 1868, katero vi sprejemljete za temelj neznatne revizije. Pa še pravite, da narod to želi. Kolikor jaz naš narod poznam, narod to odbija kot napad svoje časti, svoje pravice in kot zavor svoje bodočnosti, in ker ve, da s tem pomaga slabiti državno in narodno opozicijo cele monarhije. Narod naš spoštuje vzajemnost z našimi brati Čehi in Slovenci, ker ve, da se oni kakor mi, bore za načela ravnopravnosti in narodne svobode. Ako sprejmete nagodbo od l. 1868, sprejmite dualizem, ki je enako poguben za nas kakor za ostalo Slovanstvo.

(Konec prih.)

Politični razgled.

V notranji in zunanji politiki vlada zdaj čas odpočitka, zato se novine pečajo večji del z razvijanjem notranje strankarskih razvijanj in z različnimi kombinacijami.

V Pragi evete oficijozno denuncijantovstvo. Zapri so nekoliko ljudi zarad „veleizdaje“ in bog ve kakih še strašno groznih zločinov, katere pa čuda čudom državna oblast vedno samo pod ustavovernimi ministerstvi nahaja, in oficijozni listi, njim na čelu organ namestnika generala Kollerja „Prager Abendblatt“, pišejo, da so zaprti ljudje nameravali umoriti generala Kollerja. V zvezi s to novico je prinesel praski „večerniček“ (tako češki listi „Pr. Abendblatt“ imenujejo) oznanilo, da je časopis g. Skrejšovskega „Politik“ prinesel pred nekim časom dva članka z naslovoma „Vor der Katastrophe“ in „Nach der Katastrophe“, katera sta bila zarad napadov na barona Kollerja konfiscirana. Namen združenja teh dveh poročil, o zaprtji nekaterih „veleizdajnikov in o onem konfisciranju „Politike“, je očividno ta, opisati domoljuba Skrejšovskega kot državi nevarno osobnost in dati policiji migljaj, naj Skrejšovskega, ako je le mogoče, kot „veleizdajnika“ neškodljivega storii in ga vrže v zapor. Čuditi se je res, da organ cesarjevega namestnika tako infamno pisati sme. Ali ako se spomnemo na Kollerjevo in njegovih pomagačev delovanje ob času zadnjih volitev, tedaj tudi ta gori omenjena perfidnost nij več čudna.

12. t. m. je cesar sprejel v slovesni avdijenciji hrvatsko adresno deputacijo in na ogovor predsednika Mažuraniča odgovoril, da je sabor v pravem in lojalnem spoznanju nastopil pot, ki obilo blagoslova obeta. Državopravne razmere Hrvatske in Slavonije k Ogerski so v članku I. od leta 1868 vredjene. Ogerski zbor bode dobil opomin, naj voli regnikolarno deputacijo, ki bode z enako deputacijo hrvatsko prenarediti in nadopolniti imela v hrvatski adresi omenjene zakone.

Stvari na Hrvatskem zdaj menda dobro stope. To sodimo iz tega, ker organ magjarov zagrebški „Narod“, nij zadovoljen, temuč v zadnjem članku psuje na barona Prandau-a, svoga prejšnjega pristaša. Uzrok nezadovoljnosti Rauchove klike s Prandau-om leži v tem, da je ta dozdaj v politiki nepoznan hrvatski magnat zbral vse še nekoliko poštene elemente izmed magjarov in v zvezi z njimi in zmernimi narodnjaki preglasoval pretirane magjarone. Iz te fuzije menda pride narodna, ali najbrž vsaj, na pol narodna vlada, katera bode vsaj nekoliko za napredek v Hrvatski storila, dokler ne bode skrajna narodna levica ravno tako prevladala, kot je zdaj narodna nad magjaronsko.

„Politik“ piše o „preliminarijih hrvatske poravnave“ in pravi: „Z vso odkritostnostjo in prosti vsakega egoistično-zavidnega čuta se veselimo Hrvatom danega izgleda na uresničenje barem nekolikih njihovih opravičenih terjatev — na vendar enkratno spoštovanje in izpolnovanje pogojev njihove eksistencije. Ako ogerski državniki, ki so tu sami sodelovali, pošteno mislijo, tedaj jim tudi mi svoje priznanje izrekamo. Ali Magjari ne smejo pozabiti, da gre tudi Slovakin in Rusinom, Srbom in Rumunom zadovoljiti. Dosedanja izskustva o ogerski narodnosti postavi so pokazala, da ona postava ne zadostuje, da bi Srbom, Slovakin, Rusinom in Rumunom narodno eksistencijo zagotovila, kako še le jih h kaki višji kulturni eksistenciji dovedla. Na opravičene terjatve drugih narodov na Ogerskem morajo Magjari na isti način ozir jemati, kakor se je ravnokar s Hrvati pričelo. Ako žele Magjari si nabrati zaslug s kulturno v resnici koristnim vodstvom narodov stanujočih v državi sv. Štefana, kdo jim bode dajal večjo pohvalo nego mi. Do sedaj pa so Magjari z osornim hegemonstvom ravno nasprotno delovali kakor bi bilo politično vodstvo tirjalo. Ako Magjari s krivih potov na prave priti hočejo, treba jim samo s Hrvati pričet zaobračaj in političis tudi na ostale nemagjarske narode raztegniti. Pravičnost govori zato kakor politična razbornost in tudi državniška modrost, kajti orientalno vprašanje se mora prej ali slej rešiti in buhanje narodnih valov se bode težko potem zlomili na magjarski trobojnici.“

Dalmatinsko vprašanje, t. j. izločitev Dalmacije iz Cislajtanije in njen zedinjenje s Hrvatsko in Slavonijo je zdaj, ko to Hrvati v svoji adresi zahtevajo, zopet na dnevni red prišlo. „N. Fr. Pr.“ in dunajski list se srdito obračajo proti tej želji. Magjarske vladne novine, v prvi vrsti „Pester Lloyd“, pak poudarjajo, da ima Translajtanjia pravico Dalmacijo terjati.

O ponemčevanju pod Prusijo stoječih Slovanov prinaša češki „Pokrok“ dopis iz pruske Šlezije in pravi: Odkar je Bismark v berlinskem parlamentu znano žuganje proti pruskim Slovanom izreklo, skrbijo naši uradniki z nemško temeljitoščjo za iztrebljenje poljskega in češkega jezika iz javnega življenja. Posebno iz šol hočejo poljski in češki jezik odpraviti. Do sedaj smo imeli „šolski red“, ki je še imel v sebi pametno misel, da se slovanski otroci samo na podlagi slovanskega jezika nemščine naučiti morejo; sedaj pa se dela „reforma“ za naše šole in bili so k posvetovanju o njej povabljeni različni možje, pa nobeden katoliški duhoven in nobeden Slovan, iz česar se lahko posname, kaka bode „reforma“ našega šolstva. Časopisje, čem bolj je „liberalno“, tem bolj odobrava ponemčevanje; en sam katoliški list v Bretislavi se potegujejo za Slovane. Poljske liste, ki pišejo za svojo narodnost, zatirajo, sploh je preganjanje katoliškega duhovstva v Prusiji v ozki zvezi z zatiranjem Slovanov. In vendar je med poljskimi in češkoslovanskimi duhovni pri nas jako malo rodoljubov! Seveda pruska vlada duhovnu že to v greh šteje, ako je glede narodnosti indiferenten; vsak bi naj bil apostolj germanizacije.

Razne stvari.

* (Iz Toplice na Kranjskem) telegrafira vladni avstrijski „Correspondenz-Bureau“ preimenitno in Evropo stresajočo novost, da je slavni ustavoverec in bivši minister knez Karol Auersperg prišel na dolenjsko Kranjsko v Sotesko, ter tam sprejel komisijo za dolenjsko železnico. — Iz Ljubljane se nam pa piše, da so Costa in drugi „narodni“ „prvaki“ svoj votum in svoje pooblastilo za dolenjsko železnico dali — komu? — glavi ustavoverec Karlu Auerspergu! Je to narodno? Kako pravi Stritar:

Ko vrže vlada kako jim koncesijo,
Tiho v lepi sloznosti delé si jo.

V zadnjem času spoznavajo vsi da je za deželo boljša železnica čez Trebnje, nego čez pusto Suho krajino. Samo Costa - Bleiweis (ali Murnik) ne. Konsorcium!

* (Berila za našo malo mladino.) Učitelj Ivan Tomšič je prestavil na slovenski jezik „sto malih pripovedek Krištofa Šmida“ in v lični knjižici so prišle na svitlo pri bukvarti Giontini - ju v Ljubljani, kjer se dobiva trdo vezana za 40 kr., po pošti za 46 kr., lepo vezana, za darila velja 56 kr. — Prijateljem mladine posebno na deželi priporočamo to knjižico za darila šolskim dečkom in deklicam. Baš take male pripovesti imajo neizmeren vpliv na razvoj mlade fantazije in duše, in kar je tudi glede politične narodne vzgoje važno — budě veselje do branja med ljudstvom.

* (Nova knjiga.) Iz Ljubljane se nam poroča, da je gosp. profesor Jelenko, kateri je želansko leto obogatil naše slovstvo z izvrstno zgodovino starega veka za srednje šole, je letos zopet marljivo delal in iz Trsta že sredi preteklega meseca poslal deželnemu šolskemu svetu kranjskemu rezultat svojega truda, namreč zeló obširni rokopis nove slovenske šolske knjige. Čudno, da se taka stvar more tako dolgo zamolčati! Morebiti si deželnemu šolskemu svetu rokopis nij po godu? Prosimo odgovora. — Na svitlo z rokopisom! Drugo šolsko leto bo hitro pred vratim.

* (Ljutomerski čitalnici) je dalo c. k. okrajno glavarstvo ptujsko na njeno naznanilo o izletu v Središče sledeči odgovor: „Ker ljutomerska čitalnica niti svoj pravni obstoj (sic!), niti pravico, da sme zborovati tudi zunaj Ljutomera, po svojih pravilih sem uradno dokazala nij, prepovedujem v smislu društ. postave od 15. novembra 67, §. 21 izlet, katerega je čitalnica po naznanilu od 5. julija t. l. menila napraviti v Središče dne 14. julija t. l. C. k. okrajni glavar Trautvetter.“ Čudna prepoved! G. Trautvetter še dvomi, da naša čitalnica po postavi obstoji! In tolkokrat je imelo to društvo izlete v razne kraje — samo zdaj se ne bi smela iz Ljutomera ganoti. Imamo res svobodne(!) postave in uradnike(!)

* (Za Slomšekov spomin ek) je ležalo v mariborski hranilnici dne 1. julija t. l. kapitala in obresti v treh knjigah vkup 4693 gld. 18 kr., ker je g. B. Šinko poplačal meseca aprila t. l. svoj dolg navedenemu fondu, ino založila se je tudi plača jegova v hranilnico. Razun tega sem sprejel iz g. dr. Prelogove zapuščine tudi 3 c. k. zlate, in 1 zlatec za 5 frankov, tedaj imam sedaj ves fond v rokah. — V Mariboru 11. julija 1872.

Dr. Sernek.

* (Iz delavskih krovov.) Iz Ljubljane se nam piše: Za mesto delegirana okrajna sodnija je obsodila krojača Kunca zaradi nepostavnega sklicanja zборa tesarjev pri „Slonu“ na 10 dni zapora. Sodnik je bil gospod pristav Čuček. Kunc je napovedal pritožbo. Najvikša kazen za ta slučaj je 14 dni.

* (Šolske novosti.) Enorazredna šola pri sv. Mariji v Puščavi je bila po sklepu štajerskega deželnega šolskega sveta v dvorazredno, dvorazredna šola v št. Lenartu v štirirazredno premenjena.

* (Konečna razsodba o slovenski deklamatoriki na goriški gimnaziji) je

došla rešena nevgodno našim željam. Gospod dr. Lavrič je bil namreč dobil z odlokom 27. dec. 1869 št. 490 od deželnega šolskega svetovalstva dovoljenje, da sme na gimnaziji v slovenskem jeziku vaditi v deklamatoriki dijake zgornje gimnazije in realke pa kandidate tukajšnjega učiteljskega izobraževališča. Z odlokom od 13. dec. 1871 št. 467 je na enoglasni sklep in nasvet tukajšnjih gimnazijskih profesorjev, med katerimi je tedaj bilo dokaj Slovencev, uničilo isto deželno šolsko svetovalstvo svoje dovoljenje glede gimnazijalcev; proti temu odloku se je g. dr. Lavrič pritožil, a njegovo pritožbo je ministerstvo za uk in bogičastje z dopisom od 5. junija t. l. št. 3260 zavrglo. Nam je neznan pravi nagib, iz katerega se je odtegnilo ono dovoljenje mnogozasluženemu in v deklamatoriki izvrstnemu gospodu odvetniku. (Soča.)

* (Za okrajnega šolskega nadzornika v Gorici) je imenovan glavni učitelj na goriškem učiteljskem pripravnici gosp. Janez Trojanšek.

(Glasoviti Prelesnik,) ponarejevalec bankovcev, je iz ječe v Ljubljani zopet ušel. Prepil je križje na lini svoje ječe in skočil potem skoz luknjo.

* (S. 19 in praško vseučilišče.) Na medicinski fakulteti praškega vseučilišča hočejo v bodoče samo take spise za habilitacijo kot docent pripravne smatrati, kateri so pisani v „kakem učenjakom pristopnem jeziku“; pisati se pa taki spisi ne smejo v češkem jeziku, dasiravno dve tretjini prebivalstva ne Češkem, za katero je praško vseučilišče namenjeno, češko govori in ima češki jezik precej lepo medicinsko literaturo.

* (V Gradiči) je cesar dovolil ustanovljenje popolne realne šole na državne stroške. Znano je, da obstoji v Gradiču že ena realka vzdržana iz deželne blagajnice.

* (Šest in štirideset ciganov) s 14 konji, 1 osmom in 11 medvedi so žandarji 11. t. m. pragnali iz Litije v Ljubljano, od kodar so bili cigani na Slavonsko odpravljeni, kjer so doma.

Gospodarske stvari.

— V Mariboru in okolici je včeraj popoldne ob $\frac{1}{2}$ vsula buda toča in po vinogradih veliko škode naredila. Kako daleč je segla zdaj končavši uredovalja, še ne vemo.

— Štajersko vrtnarsko društvo namreja posebno šolo za umno odgojevanje sočivja in pripravljanje čvrstega, zdravega sočivnega semena osnovati. Ministerstvo za poljedelstvo je obljubilo za ta namen iz državne blagajnice dovoliti 2000 gld., aka tudi deželni zbor štajerski v isti namen ravno toliko dovoli. — Kdor premisli, koliko da vrtnarji posebno blizu mest za sočivje skupijo, bo gotovo tudi ta napredni korak z veseljem pozdravil. („Gosp.“)

— Iz Motnika se nam piše: Toča je pobila 2. t. m. na Planini blizu Vrantskega in naletelo je je toliko, da je bila zemlja vsa bela kakor od snega po zimi. 10. t. m. je šla toča tudi okoli Motnika, toda bolj prizanesljivo. Zelje in koruze je zlo obtolkla. — Tuhinje si bodo občinske šume v Planini razdelili in delajo že priprave za to.

Za nesrečnike na Ceškem

je dalje „Slovenskemu Narodu“ došlo:	gld. kr.
Prenesek iz št. 80 „Slov. Naroda“	712 80
Gosp. Jože Ravničar, posestnik v Žolepahu	1 —
“ Dragotin Milozvan Ripšl, župnik v Loki	2 —
“ Janžekovič, kaplan v Loki	1 —
Farmani v Loki	5 —
Neimenovani v Srpenici	1 —
Iz Jarenine nam je po g. Trstenjaku, ka-planu došlo 6 gld., darovali so:	
Gosp. Feting	2 —
Gospodičina Ana Vengar	2 —
Marija Gornik	1 —
Gosp. Juri Šavperl	1 —
Skupaj	728 80
Administracija „Sl. Naroda“.	

Loterijske številke.

Gradeč, 13. julija. 40, 83, 67, 14, 89.
Dunaj, 13. julija. 88, 52, 67, 89, 38.

Listnica uredništva. Konč poročila o seji matičnega odbora nam je poročevalc prekasno poslal, pride torej še le prihodnjič.

